

УДК 811.111'373.611:616.9
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2023-2-2>

АФІКСАЛЬНЕ СЛОВОТВОРЕННЯ В АНГЛІЙСЬКОМОВНІЙ ТЕРМІНОСИСТЕМІ ІНФЕКТОЛОГІЇ

Крупей К. С.

*кандидат біологічних наук,
старший викладач кафедри мікробіології, вірусології та імунології
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
пр. Маяковського, 26, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0003-1522-1060
krupeyzni@gmail.com*

Запольських С. П.

*кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0002-8815-6688
lanazapolskykh@znu.edu.ua*

Ключові слова: афіксація, суфіксальний спосіб, префіксальний спосіб, суфіксально-префіксальний спосіб, суфікс, префікс, інфектологія.

Статтю присвячено дослідженню словотвірних особливостей англійських термінів галузі інфектології з подальшим виділенням продуктивних суфіксів, префіксів та моделей.

Попри те, що дослідження інфекційних захворювань мають тривалу історію, інфектологія – галузь медицини, що займається діагностикою та лікуванням інфекційних хвороб, є молодією міждисциплінарною наукою, що активно почала розвиватися із середини XIX сторіччя. Утворення термінів в інфектології тісно пов'язане з динамікою загальносвітового розвитку цієї галузі та характеризується значним відсотком міжнародних слів та формантів. Однак спостерігаються також терміни, які утворюються шляхом уже наявних морфем, на основі певних моделей.

Афіксальний спосіб творення є одним із ключових джерел поповнення фахових терміносистем англійської мови. 19,8% термінів від загального добору інфектології становлять похідні терміни. В доборі представлені суфіксальний, префіксальний та суфіксально-префіксальний способи утворення термінів в інфектології.

Найпродуктивнішим способом утворення нових термінів є суфіксальний, який становить 12%. Активні суфікси терміносистеми інфектології: *-algia, -ase, -ence, -iasis, -ing, -ion, -itis, -lysis, -osis*. Префіксальний спосіб менш продуктивний ніж суфіксальний (3%), але представлений великим різноманіттям суфіксів. У дослідженні було виділено три групи активних префіксів: негативні префікси: *dys-, an-*; грецькі префікси із загальним значенням: *aero-, auto-, bio-, macro-, mono-, hydro-, photo-, tachy-*; грецькі суфікси, що позначають назви органу та тканини: *aden-, myo-, hemo-, hist-, puo-*. Суфіксально-префіксальний спосіб (4%) характеризується широким спектром моделей. Найпродуктивнішими моделями стали негативні префікси: *in-, de-, in- + суфікси -ia, -ation*.

Велика частина суфіксів та префіксів має грецьке чи латинське походження та часто закріплене термінологічне значення, що сприяє інтернаціоналізації термінів галузі інфектології та взаєморозумінню фахівців.

AFFIXATION IN THE ENGLISH LANGUAGE TERMINOLOGY OF INFECTOLOGY

Krupiei K. S.

*PhD in Biological Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Microbiology, Virology and Immunology
Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University
Maiakovskoho Ave., 26, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0003-1522-1060
krupeyznu@gmail.com*

Zapolskykh S. P.

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of English Translation Studies
Zaporizhzhia National University
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0002-8815-6688
lanazapolskykh@znu.edu.ua*

Key words: *affixation, suffix method, prefix method, suffix-prefix method, suffix, prefix, infectology.*

The article deals with the study of word-formation peculiarities of English terms in the field of infectious diseases, with further identification of active suffixes and prefixes as well as productive models.

Although the study of infectious diseases has a long history, infectology, a branch of medicine that deals with the diagnosis and treatment of infectious diseases, is a young interdisciplinary science that has been actively developing since the mid-nineteenth century. The formation of terms in infectology is closely related to the dynamics of the global development of this field and is characterized by a significant percentage of international words and formants, however, there are also terms formed by existing morphemes based on certain models.

Affixation is one of the key sources of replenishment of the professional terminological systems of the English language. 19.8% of the terms in the total selection of infectology are derived terms. The selection includes suffix, prefix and suffix-prefix ways of forming terms in the field of infectious diseases.

The most productive way of forming new terms is suffixation, which accounts for 12%. Active suffixes of the infectology terminology system are as follows: -algia, -ase, -ence, -iasis, -ing -ion, -itis, -lysis, -osis. The prefix method is less productive than the suffix method (3%), but it is represented by a wide variety of suffixes. The study identified three groups of active prefixes: negative prefixes: dys, an-; Greek prefixes with a general meaning: aero-, auto-, bio-, macro-, mono-, hydro-, photo-, tachy-; Greek suffixes denoting the names of organs and tissues: aden-, myo-, hemo-, hist-, pyo-. The suffix-prefix method (4%) is characterized by a wide range of models. The most productive models are: negative prefixes: in-, de-, in- + suffixes -ia, -ation.

Most of the suffixes and prefixes are of Greek or Latin origin and often have a fixed terminological meaning, which contributes to the internationalization of infectious disease terms and mutual understanding of specialists.

Постановка проблеми. Кожен крок наукового дослідження супроводжується термінами, за допомогою яких визначаються спеціальні поняття, формулюються основні закони, принципи та положення. Терміни перебувають у постійному розвитку, змінюється їх обсяг та зміст. Проте є основні тенденції, що простежуються під час утворення нових термінів у різних терміносистемах. Це веде до систематизації процесу розвитку термінологічної бази в такій системі та полегшує переклад термінів.

Дослідження інфекційних захворювань мають тривалу історію, однак галузь медицини, що займається діагностикою та лікуванням інфекційних хвороб, – інфектологія – є молодією міждисциплінарною наукою, що активно почала розвиватися із середини XIX сторіччя. Утворення термінів в інфектології тісно пов'язане з динамікою загальносвітового розвитку цієї галузі та характеризується значним відсотком міжнародних слів та формантів. Однак спостерігаються також терміни, які утворюються шляхом уже наявних морфем, на основі певних моделей. З лінгвістичного погляду, дослідження морфологічних потенцій терміносистеми цієї галузі медицини є перспективним, оскільки її термінологія перебуває у стадії становлення.

Аналіз основних джерел. У лексикологічних дослідженнях питання розвитку та формування галузевих термінологічних підсистем посідають важливе місце. Свій внесок у розвиток цієї дисципліни зробили такі видатні вітчизняні вчені, як А.С. Д'яков, Т.Р. Кияк, З.Б. Куделько [1] та інші. Проблемам англійського словотворення присвячено праці С.О. Швачко [2], Р.І. Дудка [3], К.Г. Коваленко [4], Н.О. Михальчук [5], однак морфологічні особливості англійськомовних термінологічних одиниць інфектології належного розгляду у сучасній лінгвістиці не отримали, що зумовлює актуальність статті.

Мета статті полягає в дослідженні англійських термінів галузі інфектології, утворених афіксальним способом з подальшим виділенням продуктивних суфіксів та префіксів.

Матеріал дослідження – 604 англійських терміни інфектології, які були отримані шляхом суцільного добору із фахової літератури. Добір аналізували з опорою на статті таких лексикографічних джерел, як «Merriam-Webster Dictionary» [6] та «Online Etymology Dictionary» [7].

Виклад основного матеріалу дослідження. Афіксальний спосіб творення є одним із ключових джерел поповнення фахових терміносистем англійської мови. Термінологія галузі інфектології не є винятком, оскільки 19,8% добору (120) становлять похідні терміни. Похідні терміни утворюються за допомогою афіксації (словотвор-

чих афіксів, які можуть відокремлюватися від кореня і повторюватися у різних словах). Афікси не є обов'язковими складниками та виражають додаткові елементи у структурі слова, а саме сприяють конкретизації та чіткості семантичного навантаження термінів. Залежно від позиції афіксу стосовно кореневої морфемі розрізняють «препозиційні афікси (префікси) і постпозиційні (постфікси, які своєю чергою поділяються на суфікси, флексії і власне постфікси)» [8, с. 26].

За способом творення термінів виділяють суфіксальний, префіксальний та суфіксально-префіксальний засоби. Як свідчить аналіз добору галузі інфектології, найпродуктивнішим способом утворення нових термінів є суфіксальний, який становить 12%. Термінологія інфектології характеризується широким спектром суфіксів: **-iod** *toxoid*, **-uria** *pliguria*, **-emia** *tularemia*, **-cyte** *hepatocyte*, **-asis** *amebiasis*, **-isse** *jaundice*, **-ia** *pneumonia*, **-ment** *attachment*.

До найпродуктивніших слід віднести: **-algia**, **-ase**, **-ence**, **-iasis**, **-ing** **-ion**, **-itis**, **-lysis**, **-osis**, які будуть розглянуті більш детально.

Суфікс **-algia** походить з грецької та означає «рап» (біль): *arthralgia* – артралгія (біль в одному або кількох суглобах), *cephalalgia* – цефалгія (головний біль), *myalgia* – міалгія (біль у м'язах).

Суфікс **-ase** має утворений від грецького слова «*diast+asis*» та означає «*a setting apart*» (той, що вирізняється з-поміж інших): *integrase* – інтеграза, *protease* – протеаза.

Суфікс **-ence** є запозиченим з латини (**-entia**) та використовується для утворення абстрактних іменників для позначення процесу або факту, стану чи якості: *flatulence* – метеоризм, *efflorescence* – висип.

Латинський суфікс **-iasis** має фахову спрямованість, оскільки використовується у назвах хвороб: *balantidiasis* – балантидіаз; *lambliasis* – лямбліоз, *leishmaniasis* – лейшманіоз, *candidiasis* – кандидоз, кандидамікоз, дріжджовий мікоз, моніліоз. Він походить від грецького **-asis** та означає «хвороба, хворобливий стан» [7].

Суфікс **-ing** є власне англійським та використовується для утворення іменників від дієслів, що виражає дію дієслова або її результат чи продукт: *belch* – відригувати → *belching* – відрижка, *vomit* – вивергати блювотні маси, → *vomiting* – блювота, *sweat* – потіти → *sweating* – потіння, потовиділення, *flake* – перетворюватися на лусочки, розшаровуватися, лущитися → *flaking* – лущення, *itch* – викликати свербіж, свербіти, чухатися → *itching* – свербіж. Однак є виключення іменників на **-ing**, які утворені від кольору чи відтінку та позначають процес: *yellow* – жовтий → *yellowing* – пожовтіння, *dark* – темний → *darkening* – потемніння.

Суфікс **-ion** має латинське коріння (від латинського *-ionem*) та використовується для утворення часто абстрактних іменників від дієслів: *penetrate* – проникати всередину, пенетрувати → *penetration* – проникнення всередину; пенетрація; глибина різкості об'єктива; *translate* – перекладати, передавати, *translation* – трансляція (другий етап реалізації генетичної інформації в клітині, в процесі якого синтезується білок), *abort* – робити аборт; купірування (припинення розвитку хвороби); блокування *abortion* – аборт, викидень; аборткування (зупинка розвитку, дії або процесу).

Суфікс **-itis** походить від грецького *-itis* та означає «той, що стосується». Він «утворений від прикметникового суфікса *-ites*, оскільки вживався з іменником жіночого роду *nosos* «хвороба», наприклад: *arthritis* – «*nosos* (disease) of the joints». Термін *arthritis* (артрит) став одним з перших проявів суфікса в англійській мові, і саме від нього суфікс набув подальшого поширення» [7]. Згодом суфікс став використовуватися в медицині для позначення хвороб, що характеризуються запаленням певної частини: *conjunctivitis* – кон'юнктивіт (запалення кон'юнктиви), *laryngitis* – ларингіт (запалення слизової оболонки), *meningitis* – менінгіт (запаленням оболонок головного і спинного мозку), *orchitis* – орхіт (запалення яєчка), *rhinitis* – риніт (запалення слизової оболонки носа), *keratitis* – кератит (запалення рогівки).

Суфікс **-lysis** утворений від грецького *-lysis*, що означає «розслаблення, звільнення, вивільнення; розчинення» [7]. Це значення зберігається в термінах: *onycholysis* – оніхолізіс (відшарування нігтьової пластинки від нігтьового ложа), *paralysis* – параліч (повна втрата довільних рухів у різних частинах тіла – розслаблення).

Найзатребуванішим суфіксом добору інфектології є словотвірний елемент грецького походження **-osis**. Хоча він має три значення: «1) дія, процес, стан; 2) паралогічний або хворобливий стан; 3) збільшення, формування» [6], в доборі використовується саме друге значення: *shigellosis* – шигельоз (бактеріальна дизентерія), *ornithosis* – орнітоз, пситакоз, *psittacosis* – пситакоз, орнітоз, папугова хвороба, *babesiosis* – бабезіоз, *micormycosis* – мукороз, мукоромікоз, *aspergillosis* – аспергильоз (мікоз, що викликається паразитичними грибами роду *Aspergillus*), *legionellosis* – хвороба «легіонерів», *penicilliosis* – пеніцильоз.

Префіксальний спосіб менш продуктивний ніж суфіксальний (3%), але в доборі галузі інфектології представлений великим різноманіттям суфіксів: **aero-, auto-, an-, en-, dys-, ab-, acousto-, bio-, myo-, macro-, mono-, adeno-, hemo-, hysto-, out-, para-, hydro-, photo-, pyo-**. Однак різноманітність не передбачає високої продуктивності

певного суфікса чи суфіксів. Аналіз використовуваних у доборі префіксів дозволив виділити такі групи префіксів:

1) негативні префікси:

– **dys-** грецького походження в медичній термінології зі «значенням «порушення, розлад»» [9, с. 235]: *dyshidrosis* – дисгідроз (загальна назва розладів потовиділення), *dysphagia* – дисфагія (порушення процесу ковтання).

– **an-** має грецьке коріння та означає «запечення, відсутність якості»: *anemia* – анемія, *недокрів'я*; *anuria* – анурія (ненадходження сечі у сечовий міхур).

2) грецькі префікси із загальним значенням:

– **aero-** перекладається «повітря»: *aerogenous* – аерогенний;

– **auto-** – словотвірний елемент, що означає «сам, власний, сам по собі, від себе», від грецького зворотного займенника *autos* – «сам, той самий»: *autoclave* – автоклав, паровий стерилізатор; *стерилізувати в автоклаві*;

– **bio-** – словотвірний елемент, що означає «життя» або відноситься до «біології», в широкому сенсі до «живих організмів або їх складників»: *biosample* – біопроба;

– **macro-** означає «довгий, надзвичайно, великий»: *macrophages* – макрофаг, макрофагоцит, мегалофаг;

– **mono-** перекладається з давньогрецької «один, єдиний»: *monocyte* – моноцит;

– **hydro-** означає «вода»: *hydrophobia* – гідрофобія, водобоязнь;

– **photo-** перекладається з грецької «світло»: *photophobia* – світлобоязнь, фотофобія;

– **tachy-** означає «швидкий, стрімкий»: *tachycardia* – тахікардія (збільшення частоти серцевих скорочень).

3) грецькі суфікси, що позначають назви органу та тканини:

– **aden-** залоза: *adenoviruses* – аденовіруси;

– **myo-** м'яз: *myocarditis* – міокардит (запалення серцевого м'яза);

– **hemo-** кров: *hemoptysis* – кровохаркання;

– **hist-** тканина: *histoplasmosis* – гістоплазмоз;

– **pyo-** гній: *pyoderma* – піодермія, гнійничкове нагноєння шкіри.

Суфіксально-префіксальний спосіб є більш поширеним у термінології інфектології ніж префіксальний (4%). Він, як і попередній, характеризується широким спектром моделей, що ускладнює виділення продуктивних. Однак спостерігається продуктивність негативних префіксів із суфіксами **-ia, -ation**:

a- – **-ia**: *adynamia* – адинамія, слабкість, безсилля, астенія;

in- – **-ia**: *insomnia* – безсоння, асомнія, інсомнія;

de- – -ation: deratisation – дератизація (винищення гризунів);

in- – -ation: intoxication – інтоксикація, отруєння.

Як і в попередніх способах, грецькі словотвірні елементи продовжують відігравати провідну роль. Для суфіксально-префіксального способу характерні префікси: **hypo-, crypto-, leuko-** та суфікси: **-osis, -itis, -ia**: *hypoxia* – гіпоксія, *kisneve голодування*; *cryptosporidiosis* – криптоспоридіоз, *leukoencephalopathy* – лейкодистрофія; *epididymitis* – епідидиміт, *придаток яєчка*. В доборі спостерігаються також латинські префікси: **co-, re-, lymph-, super-** та суфікс **-tion**: *coinfection* – коінфекція, *replication* – реплікація, *повторюваність*; *superinfection* – суперінфекція, *повторне зараження в умовах незавершеного інфекційного захворювання*; *lymphadenitis* – лімфаденіт (*запалення одного чи декількох лімфатичних вузлів*).

Характерною особливістю суфіксально-префіксального способу в доборі є наявність продуктивної основи та суфікса: *endemic* – ендемія; *epidemic* – епідемія; *pandemic* – пандемія; *syndemic* – синдемія; *twindemic* – твіндемія. В основі всіх термінів – грецький корінь «**demos**» (people) + латинський суфікс **-ic**. Суфікс **-ic** притаманний більше прикметникам, однак він також може використовуватися з іменниками в значенні «той, що має характер або природу, той, що належить або пов'язаний з; той, що проявляє або зазнає впливу» [6]. Отже, саме префікс у цих складених термінах уточнює значення.

Латинський суфікс **en-** означає «в, всередині», а термін *endemic* має два значення: «1) організм, який обмежений або характерний для певної місцевості або регіону: *an endemic organism*; 2) хвороба або спалах хвороби, яка зазвичай присутня в певному регіоні або серед певної групи населення: *an endemic disease*» [6].

Грецький префікс **epi-** вживається в значеннях «1) на; 2) крім того; 3) прикріплений до; 4) над; 5) зовнішній; 6) після» [5], але в терміні *epidemic* використовується значення «над», що пояснює його значення: 1) спалах хвороби, яка швидко поширюється і вражає багато людей одночасно: *an outbreak of epidemic disease*; 2) спалах або результат раптового швидкого поширення, зростання або розвитку: *an epidemic of bankruptcies* [6].

Грецький суфікс **pan-** має значення «всі, кожен», що вплинуло на значення терміна *pandemic*: «1) спалах хвороби, який відбувається на широкій географічній території (наприклад, у кількох країнах або континентах) і зазвичай вражає значну частину населення: *a global pandemic*; 2) спалах

або результат раптового швидкого поширення, зростання або розвитку: *a pandemic of fear* [6].

Ідея подальшого поширення захворювань отримала в концепції взаємодії хвороб, яка передбачає, що «супутні епідемії взаємодіють на рівні популяції та окремих людей, що призводить до взаємного посилення шкідливих наслідків для здоров'я» [10, с. 979]. Термін *syndemic* (синдемія) запропонований у середині 1990-х років Меррілл Сінгер (Merril Singer), американською медичною антропологинею, утворений від слів «synergy» + «epidemic». Слово synergy (синергія) походить від давньогрецького «*synergos*», що означає «працювати разом». Неологізм американської дослідниці отримав від терміна к префікс **syn-**, який перекладається «разом з, у той самий час» і корелює із визначенням терміна *syndemic* – це «два або більше хворобливих станів, які погано взаємодіють один з одним і негативно впливають на взаємний перебіг кожної хвороби» [11]. Синдемічна теорія вказує на важливість біологічних, соціальних, економічних та екологічних елементів у здоров'ї людини та популяції загалом.

«Наймолодшим» терміном у цьому рядку став *twindemic*, від давньоанглійського префіксу **twi-** «два, подвійний». Термін «твіндемія» вперше з'явився у серпні 2020 року у статті Яна Хоффмана (Jan Hoffman) у *New York Times*. Видання приписує авторство цього терміна докторові філософії Елджею Тану (LJ Tan). Твіндемія означає «одночасне поширення грипу та нового коронавірусу» [12]. Хоча ці захворювання відрізняються за своїм патогенезом, але одночасне зростання кількості випадків грипу та COVID-19 перевантажує ресурси системи охорони здоров'я.

Висновки. Отже, афіксація має потужний словотвірний потенціал та сприяє взаєморозумінню фахівців, оскільки велика частина суфіксів та префіксів має грецьке чи латинське походження та часто закріплене термінологічне значення. В доборі галузі інфектології домінує суфіксальний спосіб, який представлений суфіксами: **-algia, -ase, -ence, -iasis, -ing -ion, -itis, -lysis, -osis**. Префіксальний та суфіксально-префіксальні способи характеризуються широким колом складників. Це підтверджує той факт, що термінологія інфектології перебуває на етапі формування. Терміносистема інфектології постійно розширюється та поповнюється новими лексичними одиницями, а афіксальне словотворення належить до продуктивних способів утворення термінів цієї молоді галузі, тому весь потенціал дериваційних процесів не може бути розкритий у межах однієї статті та залишається перспективним напрямом подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти : монографія. Київ : КМ Academia, 2000. 218 с.
2. Швачко С.О. Модельовані та немодельовані паттерни словотвору в англomовному дискурсі. *Філологічні трактати*. 2012. Т. 4, № 3. С. 84–88. URL: <https://tractatus.sumdu.edu.ua/Arhiv/2012-3/13.pdf>.
3. Дудок Р.І. Проблема значення та смислу терміна в гуманітарних науках : монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. 358 с.
4. Коваленко К.Г. Продуктивні способи утворення нових слів у сучасній англійській мові. *Актуальні проблеми сучасної медицини*. 2013. Т. 13. Вип. 4. С. 211–214. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprm_2013_13_4_54.
5. Михальчук Н.О. Психологія читання та розуміння літературних творів старшокласниками : монографія. Київ : ТОВ «Принт Хауз», 2012. 368 с.
6. Dictionary by Merriam-Webster. Merriam-Webster, Inc. URL: <https://www.merriam-webster.com/>.
7. Online Etymology Dictionary. URL: <http://www.etymonline.com/>.
8. Пономаренко С. Сучасна українська мова: Морфеміка. Дериватологія. Морфологія : навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 300 с.
9. Світлична Є.І., Толлок І.О. Латинська мова : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 440 с.
10. Tsai A.C., Mendenhall E., Trostle J.A., Kawachi I. Co-occurring epidemics, syndemics, and population health. *Lancet*. 2017. P. 978–982. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5972361/>.
11. Syed S.A. What is a Syndemic? *News Medical Life Sciences*. 2021. URL: <https://www.news-medical.net/health/What-is-a-Syndemic.aspx>.
12. Hidayat Aliouche. What is the Twindemic? *News Medical Life Sciences*. 2021. URL: <https://www.news-medical.net/health/What-is-the-Twindemic.aspx>.

REFERENCES

1. D'jakov, A.S., Kyjak, T.R. & Kudeljko, Z.B. (2000). *Osnovy terminotvorennya: semantychni ta sociolingvistychni aspekty* [Fundamentals of term formation: semantic and sociolinguistic aspects]. Kyiv: KM Academia [in Ukrainian].
2. Shvachko, S.O. (2012). *Modelovani ta nemodelovani patterny slovotvoru v anhlomovnomu dyskursi* [Modeled and unmodeled patterns of word formation in English discourse]. *Filolohichni traktaty*. T. 4, № 3. S. 84–88. Retrieved from: <https://tractatus.sumdu.edu.ua/Arhiv/2012-3/13.pdf> [in Ukrainian].
3. Dudok, R.I. (2009). *Problema znachennja ta smyslu termina v ghumanitarnykh naukakh* [The problem of the meaning and sense of the term in the humanities]. Ljviv: LNU imeni Ivana Franka [in Ukrainian].
4. Kovalenko, K.H. (2013). *Produktyvni sposoby utvorennya novykh sliv u suchasni anhliskii movi* [Productive ways of forming new words in modern English]. *Aktualni problemy suchasnoi medytsyny*. T. 13, Vyp. 4. S. 211–214. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprm_2013_13_4_54 [in Ukrainian].
5. Mykhalchuk, N.O. (2012). *Psykhologhiia chytannia ta rozuminnia literaturnykh tvoriv starshoklasnykamy* [Psychology of reading and understanding of literary works by high school students]: monohrafiia. Kyiv: TOV "Prynt Khauz". [in Ukrainian].
6. Dictionary by Merriam-Webster. Merriam-Webster, Inc. Retrieved from: <https://www.merriam-webster.com/>.
7. Online Etymology Dictionary. Retrieved from: <http://www.etymonline.com/>.
8. Ponomarenko, S. (2017). *Suchasna ukrajinsjka mova: Morfemika. Deryvatologhija. Morfonologhija* [Modern Ukrainian: Morphemics. Derivatology. Morphonology]. Mykolajiv: Vyd-vo ChNU im. Petra Moghyly [in Ukrainian].
9. Svitlychna, Je.I. & Tolok, I.O. (2011). *Latynsjka mova* [The Latin language]. Kyiv: Centr uchbovoji literatury [in Ukrainian].
10. Tsai, A.C., Mendenhall, E., Trostle, J.A. & Kawachi, I. (2017). Co-occurring epidemics, syndemics, and population health. *Lancet*. P. 978–982. Retrieved from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5972361/>.
11. Syed, S.A. (2021). What is a Syndemic? *News Medical Life Sciences*. Retrieved from: <https://www.news-medical.net/health/What-is-a-Syndemic.aspx>.
12. Hidayat, Aliouche. (2021). What is the Twindemic? *News Medical Life Sciences*. Retrieved from: <https://www.news-medical.net/health/What-is-the-Twindemic.aspx>.